

УКРАЇНСЬКІ НАЗВИ СТРАВ У КОНТЕКСТІ СВІТОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ХАРЧУВАННЯ

Хомутова Т.Ю., гр. ТХ-20

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Руденко С.М.
Харківський державний університет харчування та торгівлі

Українські назви страв формувалися під впливом багатьох лінгвістичних та позалінгвальних факторів. Прикладом своєрідності світосприйняття харчових реалій українцями є номінації страв із картоплі, зокрема картопляних млинців. У північних та західних районах України їх називають деруни, тертюхи, терчаники, кремзлики, кийзлики, терті (картопляні) плячки, на сході України більш уживаною назвою є дра́ники, драча́ники, синонімами вважаються також назви кизлики, гу́лі (Закарпаття), ба́бка, пертушаники (на Київщині). Назви цієї страви поширені в багатьох народів під різними назвами та в різних варіаціях. Вони переважно відображають спосіб її приготування або вказують на головний складник – картоплю. Мета нашої розвідки – розглянути функціонування номінації цієї реалії у контексті світової термінології харчування, .

Білоруською та російською мовами назва цієї страви звучить майже так само, як і українською – дра́нікі. Польським аналогом номінації цієї страви є *placki ziemniaczane*, чеською – брамборачки (*bramborák*) з конкретизацією: *strouhanec* (з крупно нарізаної картоплі), *vošouch* (з грибами або вудженим м'ясом), *báč* (з району Простейова), *kramflek* (з підгір'я Орлицьких гір), *křapáč*, *nalešník* (з району Пряшова), *prskanec* (з району Бенешова), *smgazky* (в районах Хрудим і Глинсько); словацькою – *zemiaková placka*, у єврейською – латкес (левівот), литовською – целеліні, диджукукуляй, німецькою – *Kartoffelpuffer*, румунською – *tosinei*, шведською – *raggmunk* або *råkaror*. Швейцарці цю страву називають *Rösti*, американці *Nash brown* чи *Potato pancakes*, ірландці – *Voxy* тощо.

Існує думка, що до української мови слово деруни прийшло з білоруської (білоруською культурою ця кулінарна реалія була запозичена у кінці XIX ст. з німецької через єврейську), за іншою версією, поширення дерунів розпочалося ще раніше – в другій половині XVIII ст., що зафіксовано кулінарними книгами.

Отже, наше дослідження доводить, що популярні українські назви страв мають синонімічні назви у багатьох європейських мовах, що може сприяти плідному діалогу культур.